

Rondane Villreinområde - innspill til tiltaksplan

Rondane Nasjonalpark ble etablert i 1962 hovedsakelig for å ivareta et godt eksistensgrunnlag for villreinen. Områdene som kreves for å gi et godt livsgrunnlag er imidlertid mye større enn nasjonalparken. Menneskets endrede og økte bruk av fjellet presser også villreinen inn i fragmenterte beitehabitater. Resultatet er at Rondane er ett av områdene som har fått rødt lys i kvalitetsnormen for villrein. Dette indikerer en tilstand som ikke er godkjent, til tross for at området har vært vernet i mange år.

Siden villreinen krever store beiteareal for å overleve, er den også betegnet som en paraplyart. Tilrettelegging for villreinens livsgrunnlag får da samtidig en positiv effekt for mange andre arter i samme leveområde. Villreinen vil derfor være sentral i arbeidet med å møte Norges forpliktelser i FNs naturavtale som vi signerte 19. desember 2022.

Allemannsretten har blitt brukt som argument imot å regulere menneskets frie ferdsel i utmark. Dette mener jeg er en misoppfatning, da denne retten også omfatter en plikt til å opptre hensynsfullt og varsomt. Når en dyreart sitt leveområde er truet, vil «hensynsfullt» kunne tolkes til å holde seg unna og gi rom for begrensninger og regulere tilgang.

For å ta vare på villreinen og dens leveområder i Rondane i fremtiden, og samtidig nå målsetningen om god kvalitet i kvalitetsnormen må det gjøres en rekke tiltak. Dersom tiltak som blir satt i verk i første omgang ikke gir ønsket effekt innen neste vurdering i kvalitetsnormen, må en ty til mer drastiske tiltak som ferdselsforbud og sanering av infrastruktur som hytter og veier. Hovedmålsetningen i arbeidet må være å gi villreinen tilbake leveområder som er funksjonelle, nå og i fremtiden.

Kommentarene og forslagene under er på ingen måte uttømmende. Det kreves mange kreative prosesser framover. Og vi må tørre å tenke nytt. En ting må imidlertid ligge som premiss: et velfungerende økosystem for alle arter med naturlig tilknytning.

Helhetlig reduksjon av menneskeferdsel.

Det er lett å peke på reiselivet som «den store synderen». Vi kan ikke peke på bare en gruppe. Alle må ta sitt ansvar i å redusere ferdsel. Lokalbefolkningen har ikke alltid noen mer legitim grunn til å «invadere» villreinområde enn tilreisende. Samfunnet har helt andre næringsstrukturer og behov enn for 50-100 år siden, Dette må også gjenspeiles i restriksjoner. Reduksjonsbehovet er så radikalt at ingen kan slippe unna ansvar. Derfor må alle som bruker fjellet, uavhengig av om det er med beina, på ski, med hest eller hund, eller på hjul i alle former forvente restriksjoner. Det gjelder også aktører som har hentet ut ressurser i primærnærings og industri.

Vår holdning til fjellet

Vi (mennesket) har utviklet et eierskap til fjellet. En slik holdning kan sammenlignes med en okkupasjonsmakt, tilsvarende det vi motarbeider sterkt øst i Europa. Mennesket har ikke større rett på områdene enn annen fauna. Og vi har ingen legitim rett til å forrykke økosystemet kun til egen fordel. Også i et menneskesentrert syn er det stort behov for et fungerende økosystem. Vi er en brikke i naturen, ikke herskere over naturen. Overlevelse av menneskeapen avhenger av et komplett økosystem.

Sterkere kontroll av bruk av utmarksbeite.

Bruk av beiteressurser er positivt om alternativet er gjengroing. Samtidig skal viltet ha fortrinnsrett på ressursene foran våre domestiserte dyr. I utgangspunktet skal ikke vår matproduksjon ødelegge for de naturlige habitater. Det gjelder både rovdyr og planteetende dyr. På lengre sikt er en grunnrenteskatt på landbruket like aktuell som i oppdrettsnærings av fisk. Det benyttes naturressurser som har en miljøkostnad.

Stoppe ny hytteutbygging i randsoner.

Menneskene må styres lenger unna kjerneområdene til villreinen. Hytter i randsoner øker tilgjengeligheten og fragmenterer villmarken. Ny utbygging bør stoppes og eksisterende hytter bør også vurderes.

Organisert ferdsel som dynamisk sti

Det er vanskelig å bli kvitt all ferdsel. Da er styring mot organisert ferdsel via sertifiserte aktører et tiltak som bør vurderes. Utført riktig, kan dette være en dynamisk sti som leder unna dyra.

Forsterke Villreinsenter Nord som et opplevelsessenter

Villreinsenter Nord på Hjerkins er allerede etablert med attraktive utstillinger og kunnskapsrike veiledere. Her ligger et stort potensial i å utvikle opplevelser for å demme opp om trafikk lenger inn. Bruk av Virtual Reality og Augmented Reality kan skape «treffpunkt» med villrein, moskus og andre arter uten at vi forstyrrer dem direkte. Da kan det også formidles hvorfor besøk i områdene må begrenses.

Tydelig informasjon langs veiene

Muligheter og restriksjoner med tilhørende konsekvenser må vises tydelig ved alle innfallsporter (kjøreveier).

Øke bomavgift på Grimsdalsvegen og Dørålsvegen.

Enkeltpasseringer på bør økes markant. Årsabonnementet er også billig, men for å kunne favorisere de som har lokal tilknytning, er et tiltak å differensiere mer. Prisen på enkeltpasseringer bør ligge på minimum kr 300. Ekstra inntekter bør benyttes til finansiering av oppsyn langs veien som også kan overvåke parkerings- og campingrestriksjoner.

Flytte parkering Spranget ned til Mysusæter

Ved å flytte parkeringen ned til Mysusæter, reduseres tilgjengeligheten til fots og Mysusæter får en større styring i kanalisering av trafikk.

Buss fra Mysusæter til Rondvassbu.

Innføring av buss til Rondvassbu frakter turistene (lokale og langveisfarende) forbi de mest sårbare områdene og inn mot sentrale turmål.

Informasjonssenter på Mysusæter.

Et godt informasjonssenter ved Mysusæter kan gi økt forståelse for verneformålet og hvordan vi skal opptre. Det bør være i tilknytning til parkering og evt bussholdeplass.

Campingforbud langs alle veier i villreinområdet utenom anviste plasser.

All camping styres til etablerte plasser og mot betjente hytter. Antall parkeringsmuligheter generelt bør også reduseres til opparbeidede plasser. Alt kontrolleres via vakter / oppsyn.

Sanksjonering.

Det er lite nytte i regler når ingen sanksjonerer brudd på dem. Derfor må det være aktiv overvåkning og et bøtesystem ved overtredelse.

Med vennlig hilsen
Geir Arne Hageland
Funkibator AS

VÅG Å LEVE!

